DOUĂ PSEUDO-PERIFRAZE: *ȚARA DIMINEȚILOR LINIȘTITE* ȘI *ȚARA SOARELUI RĂSARE*

LIVIU GROZA
Universitatea din București

Înțeleasă în sens foarte larg ca „folosirea mai multor cuvinte în locul unui singur cuvânt" (Quintilian 1974: 9.1.6.), perifraza este un procedeu lingvistic general care interesează stilistica (v. figurile de substituție), gramatica (v. formele perifrastice), lexicografia (v. definițiile lexicografice), terminologia (v. colocațiile terminologice), dar și frazeologia (v. frazemele sau unitățile frazeologice). Astfel, sunt considerate perifraze în sens general combinații diverse de cuvinte de felul: *brâul cerului, aș fi văzut, a tăia în bucăți, schelă/turn de extracție, anemia cerebrală tranzitorie, a da apă la moară, stăpânul fulgerelor, cetatea eternă* etc.

Fără exagerare, se poate afirma că, deși există o definiție generală, nu există perifrază, ci perifraze care se deosebesc prin valoare, mod de funcționare și interpretare. Caracterul perifrastic al unei îmbinări de cuvinte poate fi pus în evidență doar dacă există o echivalență reală și mai ales funcțională cu o unitate lexico-gramaticală reală sau virtuală.

Pentru a fi încadrate în categoria figurilor de stil, tropi sau figuri de construcție, perifrazele trebuie să exprime o intenție mai mult sau mai puțin marcată artistic, un meșteșug, o tehnică anume de realizare (Quintilian 1974: 9.1.4.). Din acest punct de vedere, multe perifraze substantivale, verbale, adjectivale, adverbiale au la bază diverși tropi, metafore, metonimii, antonomaze sau figuri de construcție, repetiții, inversiuni (*brâul cerului, regele animalelor, poarta sufletului, corabia deșertului, gură de rai, cât o oală de praznic, a-și pune pofta în cui, a se purta cu mănuși, din moși strămoși, nici laie, nici bălaie, a fi în al șaptelea cer*).

Sunt doar gramaticale *construcțiile perifrastice*, sau *perifrazele premorfologice* (fr. *périphrase prémorphologique*), structuri morfologice complexe formate dintr-un auxiliar sau semiauxiliar și un verb la mod nepersonal sau personal, echivalente din punct de vedere semantic cu un timp verbal, *voi fi văzut, aș fi văzut, voi fi văzând* (Bidu-Vrănceanu *et al.* 2005: 383), unele putând exprima modalitatea sau aspectul, *se apucă de scris, termină de scris, stă să ningă* (Sala (coord.) 2001: 514–516).

Perifraza a fost considerată sinonimă cu circumlocuțiunea sau cu pronominația (Bidu-Vrănceanu (coord.) 2005: 105, 412). În acest ultim caz, ceea ce se consideră a fi perifrază reprezintă de fapt un fel de supranume, de sobriquet, al denumirii având la bază o anumită trăsătură specifică a acesteia. Se indică aspectul general (limba, țara, orașul, regiunea etc.), la care se adaugă aspectele particulare: *limba lui Voltaire, Țara celor o mie de lacuri, orașul de la poalele Tâmpei, centura de foc a Pacificului* etc. Larga utilizare, recurența și expresivitatea le conferă acestor îmbinări de cuvinte statut de expresii sau unități frazeologie: *luceafărul poeziei românești, bardul de la Mircești* (Hristea (coord.) 1984: 145).

BDD-V2341 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 02:10:52 UTC)

Supranumele este atribuit cu diferite intenții: ironie, batjocură, mai ales în cazul numelor de personalități politice sau publice (*Locatarul/chiriașul de la Cotroceni*), prețiozitate (*ferestrele sufletului*), din necesitatea de a evita denumirea directă (*locul unde împăratul merge singur*) sau de a lămuri mai bine termenul adus în discuție (*Secolul lui Pericle*). Nu în ultimul rând, se poate remarca aspectul convențional pe care aceste construcții îl au: *Veneția Nordului = Amsterdam*, dar și *Sankt-Petersbourg*, *Țara celor o mie de coline = Rwanda*, dar și *Burundi*.

Dintre denumirile perifrastice de țări, cel puțin două, *Țara dimineților liniștite* și *Țara soarelui răsare*, atrag atenția prin caracterul lor insolit. Deși sunt cunoscute și utilizate în numeroase limbi (engl. *The land of the morning calm, Land of the rising sun*, fr. *La terre du matin calme, Pays du soleil levant*, it. *Terra del calmo mattino, Terra del sol levante*, sp. *Tierra de la calma matutina, Tierra del sol naciente*, germ. *Land der Morgenstille, Land der aufgehenden Sonne*, rus. *Страна утренней свежести, Земля восходящего солнца*), ambele denumiri nu sunt folosite și de popoarele din țările respective. În plus, cu toate că se încadrează într-un tipar convențional care face referire la specificul unei anumite țări (cf. *Țara cantoanelor, Țara celor o mie de lacuri, Țara fiordurilor, Țara cangurilor, Țara florilor de cireș*), perifrazele în discuție nu satisfac totuși cerințele acestei modalități de numire. Elveția este o țară care are 26 de cantoane, în Finlanda și în Norvegia sunt lacuri, respectiv fiorduri numeroase, cangurii trăiesc în Australia, în Japonia cresc aproximativ 500 de specii de cireș, pe câtă vreme în Coreea diminețile nu sunt mai liniștite decât în alte părți ale lumii, mai ales în perioada musonilor, iar, pentru japonezi, ca pentru oricare locuitor al planetei, soarele răsare de după linia orizontului, și nu din locul în care se află țara lor.

Cele două denumiri au fost consacrate și răspândite de europeni (Lowell 1886) care au interpretat drept perifraze semnificația ideogramelor chinezești preluate de coreeni (*hanja*) și de japonezi (*kanji*) cu care sunt transcrise fonetic numele regatelor respective: 朝鮮 (*Joseon, Chosŏn, Choson, Chosun, Cho-sen*), 日本 (*Nihon* sau *Nippon*). Dacă pentru a doua denumire interpretarea sinogramelor este destul de clară, 日 „zi, soare”; 本 „rădăcină, origine”, deci *originea, rădăcina zilei, a soarelui*, de aici *Țara soarelui răsare*, pentru prima sunt o serie de aspecte interpretabile. Sinograma 朝 poate să însemne, în funcție de tonul cu care este pronunțată „dinastie; guvern; curte imperială”, dar și „dimineață”, iar sinograma 鮮 poate însemna „proaspăt”, dar și „savuros” sau „rar”. Se pare că sensul „calm, liniștit” nu este cunoscut, fiind vorba de o neînțelegere a termenului de către Percival Lowell, autorul lucrării care a popularizat expresia *The land of morning calm*. Denumirea *Joseon*, numele regatului din peninsula Coreea întemeiat în 1392, se pronunță în chineza mandarină modernă *Cháoxiǎn*, literal „dinastia” [cháo] și „Joseon” [xiǎn], iar ideogramele folosite, 朝鮮, realizează doar o transcriere fonetică a acestui nume propriu interpretată ca o denumire metaforică de felul engl. *morning calm*.

Evident nu există indicii despre felul în care ideogramele 朝鮮 erau pronunțate în perioada respectivă atât în chineză, cât și în coreeană. Problema interpretării scrierii vechi coreene cu caractere chinezești este complicată de faptul că au fost cel puțin trei școli diferite de scriere, *hyangch'al*, *gugyol* și *idu*, fiecare având propriile norme referitoare la transcriere și la pronunțare (Lee și Ramsey 2011: 53–58).

Toate aceste aspecte semnalate mai sus conduc la concluzia că *Țara dimineților liniștite* și *Țara soarelui răsare* sunt doar aparent perifraze, deoarece ca mod de formare nu corespund acestui procedeu lingvistic.

BDD-V2341 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 02:10:52 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Bidu-Vrăncenu, Angela, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, 2005, *Dicționar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira.

Hristea, Theodor (coord.), 1984, *Sinteze de limba română*, ediția a treia revăzută și din nou îmbogățită, București, Editura Albatros.

Lee, Ki-Moon, S. Robert Ramsey, 2011, *A History of the Korean Langage*, Cambridge, Cambridge University Press.

Lowell, Percival, 1886, *Chosön, The Land of the Morning Calm. A sketch of Korea*, Boston, Ticknor and company.

Quintilian, M. Fabius, 1974, *Arta oratorică*, I–III, București, Editura Minerva.

Sala, Marius (coord.), 2001, *Enciclopedia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic.

TWO PSEUDO-PERIPHRASES*: THE LAND OF THE MORNING CALM* AND *THE LAND OF THE RISING SUN*

(*Abstract*)

This article demonstrates that the two periphrases under analysis were not formed like other similar structures. *Joseon/Chosŏn*, the old name of Korea, and *Nihon/Nippon*, the traditional name of Japan, have been reproduced in written in Chinese characters. The significance of these ideograms was interpreted by Europeans as nicknames of these countries.

BDD-V2341 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 02:10:52 UTC)